

VIEIROS

Portada de Vieiros 3.

XOSÉ GONZÁLEZ MARTÍNEZ

Secretario da Asociación de Funcionarios para a Normalización Lingüística.

NO CINCUENTA ANIVERSARIO DE

VIEIROS

Xosé González Martínez

nos meus anos mozos a Asociación Cultural de Vigo foi a universidade do galeguismo á que acudín e da que tirei moito proveito intelectual. As conferencias e coloquios programados naquela ágora do nacionalismo possibilitounos a algúns o reencontro coa historia, cultura e lingua de Galicia. Esta formación acrecentabámola coa participación nas tertulias da rebotica de Domingo Fernández del Riego, que estaba na metade da rúa do Príncipe. Máis abaixo, a Fundación Penzol custodiaba un tesouro que moi poucos coñecían. Eu tiven a oportunidade de pasar días enteiros nas súas instalacións procurando unha información privilexiada nos fondos documentais e bibliográficos.

Lembro aqueles sábados e domingos nos que Ferro Couselo, Ramón Otero Pedrayo, Méndez Ferrín, Xosé Manuel Beiras, Francisco Fernández del Riego... acudían cabo de nós para aleccionarnos no coñecemento da identidade galega. Un claustro de profesores de

luxo para uns cantos mozos e mozas que adoitabamos recluírnos naqueles salas ateigadas de libros e folletos que Fermín Penzol fora mercando nas librerías de vello, salvándoos do expolio de bibliotecas privadas.

Foi na Fundación Penzol onde coñecín a revista "Vieiros" da man de Xaime Seixas Subirá, o xesuíta que fixo o milagre de levar ao nacionalismo a un grupo de rapaces que procedíamos da clase obreira. Para min, que coñecía moitas publicacións editadas en Buenos Aires, Uruguay, Cuba e Venezuela polas respectivas colonias galegas, aquela revista engaioloume. Tiña unha fasquía diferente, na que o que máis chamaba a atención eran as ilustracións do pintor Arturo Souto. Pero tamén as colaboracións de persoas de inequívoca militancia antifranquista.

"Vieiros" editabase en México; era unha publicación do Padroado da Cultura Galega de México. Eran os seus directores tres ourensáns,

Luís Soto, Carlos Velo e Florencio Delgado Gurriarán. Aos dous primeiros coñecínos anos despois. O director artístico era Arturo Souto. Polo medio andaba tamén o Elixio Rodríguez. Débeselle a este o nome da revista. Contabame Luís Soto que o Elixio propuxera o nome de "Vieiros", porque era un topónimo que os unía a tódolos tres –Luís Soto, Carlos Velo e el mesmo-, por teren nado nas terras de Celanova.

En 1959 saeu publicado o primeiro número, completísimo. Límolo con degaro. Mesmo coa ilusión de termos atopado razóns para abrazarnos a causa do nacionalismo. A mesma que profesaban desde había moitos anos moitos dos colaboradores dese primeiro número. Axiña fomos tendo referencias biográficas de todos eles. Soubemos das súas andanzas e servizos prestados a Galicia desde distintas posicións político-partidarias. Uns pertencían ao partido comunista, outros ao partido galeguista. En todo caso, uns e outros,

Lembro aqueles sábados e domingos nos que Ferro Couselo, Ramón Otero Pedrayo, Méndez Ferrín, Xosé Manuel Beiras, Francisco Fernández del Riego... acudían cabo de nós para aleccionarnos no coñecemento da identidade galega.

Fernández del Riego.
 Debuxo de Seoane

compartían o amor pola Patria e a ela seguíanlle dedicando os esforzos e a ilusión que tronzara a guerra civil española. Aló, no exilio, impuxéranse a tarefa de incidir na Galicia real para facer posible o rexurdimento da conciencia colectiva. E abofe que “Vieiros” conseguíuno en parte. Porque esta publicación diferenciábase das outras, editadas polos centros e colectividade galegas, no discurso do combate.

Carlos Velo, entomólogo de profesión, e director de cine por vocación, aguilloaba a nosa conciencia afirmando

conceptos deica entón pouco precisos en nós, descritos nunha prosa peculiar, provocadora de emocións: “Galiza é unha nación subdesenrolada; o povo galego, que certamente chegou na súa historia cultural a maioría da idade, non poido, no devalar da súa conciencia cívica, gobernarse a sí mesmo e oxe a nosa sociedade polítea atópase inda na fase tribal con estratos da vida familiar, cheos de primitivismo clánica, coexistindo coa fase cidadina cáxeque medieval, chea de fuxida narcisista dos intelectuaes cativos, sen ter ne xiquera conciencia do Estado moderno e moito menos Nación”.

Máis adiante, noutro parágrafo, Carlos Velo pedíanos aos mozos “que loitásemos contra aqueles que aínda teñen un sorriso ferinte cando se fala dos “galegos”. Sodes vós, -dicianos-, os que esbordando os sinxelos anxeios estatutarios, os que tendes que conquistar os fins colectivos da Administración Autónoma de Galicia”.

“Vieiros” servíu para aguillar e mobilizar as conciencia coutadas polas gadoupas do réxime franquista. Eran os anos dos “milagre económico” do réxime franquista, dirixido polos tecnócratas do Opus, e Celso E. Ferreiro, interpretaba aquel falso milagre cun poema titulado “Contribución ao Plan de Desenrolo Económico”, cunha crítica retranqueira e despiadada á política económica daquel goberno. Alberto Míguez, nada sospeitoso de ser nacionalista, malia ter sido multado polo réxime, anunciábanos a situación colonial de Galicia. Xohán López Durá, o profesor de dereito expulsado da universidade compostelá, abordaba as características do subdesenrolo galego con razóns e argumentos de peso científico. Méndez Ferrín ollaba para Europa e describía con precisión os movementos de liberación na súa vertente occidental. Adolfo Vázquez

Tiña unha fasquía diferente, na que o que máis chamaba a atención eran as ilustracións do pintor Arturo Souto. Pero tamén as colaboracións de persoas de inequívoca militancia antifranquista.

Ilustración de Souto para Vieiros 4.

Humasque afirmaba que o encoro de Castrelo de Miño "é, nin máis nin menos, que a expresión funcional dun réxime político ausente de calquera senso democrático", alentando con esta análise as mobilizacións dos labregos contra aquel expolio de terras e facendas. A redacción da revista, baixo o rubro "Alicerces", denunciaba a política de construcións de encoros en Galicia e nomeadamente do asu-lamento do val de Castrelo de Miño: "A historia dos Saltos Eléctricos de Galicia será investigada e escrita, con seguridade, por antropólogos, sociólogos, economías, enxeñeiros e literatos, para demostrar como en nome dun mentireiro desenvolvemento industrial faise afastar o "estándar" de vida dun pobo, xa que de seu esfameado, e ademais incúbanse traumas psicolóxicos tremendos que atafegan a nosa xente traballadora". Certeira análise.

Os catro números de "Vieiros" publicados marcaron un fito na estratexia da comunicación do exiliados coa Galicia sometida por un réxime ditatorial.

Tiven a oportunidade de coñecer a Luís Soto en 1969. Desde entón deica a súa morte, fomos grandes amigos e compartimos as arelas que el fora debullando nas colaboracións publicadas en "Vieiros". Foron anos de grandes ilusións e moitos avances na organización da conciencia nacionalista. Cando vexo cara atrás no tempo decátome do importante que foi para min a revista "Vieiros" e o ronsel de clarividencia que deixou. A colección da revista "Vieiros" gárdoa desde entón nunha carteira de coiro repuxada co calendario azteca, agasallo de Luís Soto.

Carlos Velo

Carlos Velo, entomólogo de profesión, e director de cine por vocación, aguilloaba a nosa conciencia afirmando conceptos deica entón pouco precisos en nós, descritos nunha prosa peculiar, provocadora de emocións: "Galiza é unha razón subdesenrolada".

* VIEIROS

REVISTA DO PADROADO DA CULTURA GALEGA DO MÉXICO

1

ENGÁDEGA

NOITE COMPOSTELAN. RAMÓN OTIÑO PEDRAÑO. Galicia
 POEMAS. MANUEL CURROS ENRIQUÉZ. Galicia
 A LABOURA DE AVANTORA. RAMÓN CABANILLAS. Galicia
 OS LITOS DA XUVENTUDE. CARLOS VELO. México
 EVOCACION DE LAMAS CARBAJAL. F. L. CUEVILLAS. Galicia
 GALICIA. VALENTÍN LAMAS CARBAJAL. Galicia
 GALICIA SIN TÓPICO. DOMINGO GARCÍA SABELL. Galicia
 PRANEAZÓN AGRO-PELI ARIA. A. VÁZQUEZ HEMASQUÉ. México
 LÓA. CÉSAR TRISTEIRA. Portugal
 A DOENZA DAS DÓRIDAS. LUÍS SOTO FERNÁNDEZ. México
 JOÃO VERDE. POETA MINHOTO. JÚLIO EVANGELISTA. Portugal
 DIÁLOGO. JOHNS VIQUEIRA. Galicia
 PEDIMOS. ALFONSO B. CASTELAO. Bós Aires
 A POESIA DE DELGADO GURRIARÁN. MARCIAL FERNÁNDEZ. México
 POEMAS. FLORENCIO DELGADO GURRIARÁN. México
 GRANDEZAS E MISERIAS DA NOSA TERRA. A. NÓRÉZ DOMÍNGUEZ. Galicia
 POEMAS. CELSO EMILIO FERREIRO. Galicia
 A FIEBRIFICAZÓN DA GALIZA. HILARIO CALOTO. México
 PRESENCIA DA NOSA CULTURA. SALVADOR LABEZANA. Galicia
 UNHA HORA NA PAZ DO CIMITEIRIO DE NOJA. F. BOUZA-BREY. Galicia
 POESÍAS PARALELAS. RICARDO CABALLERO CALERO. Galicia
 A LINGOÁ. SANGUE DO ESPRITO. RAMÓN PÉIXERO. Galicia
 O VIUENTE. PAI DO TEATRO GALEGOPORTUGUES. A. REY ROMALDE. México
 AS IDEIAS • OS HOMES • OS FEITOS • AS LABOURAS

DE SEÑALÓN: CASTELAO • A. SOTO • MARIDE • E. CASÓV
 V. ROJO • BARTOLÍ • GIRONELLA • LERO

NÚMERO EXTRAORDINARIO **MÉXICO**
 V R A N — 1 9 5 9

Directores:
 LUIS SOTO FERNÁNDEZ • CARLOS VELO • FLORENCIO DELGADO GURRIARÁN

Relaxas: ELIXIO RODRÍGUEZ — *Ascto artístico:* ARTURO SOUTO — *Administración:* XERMAN RANG

VIEIROS: "Registro pendiente de autorización" • Péganos o espallamento do contido desta publicación, simulado a coixe.
Correspondencia: Apartado Postal 6994 • México D. F.
Print: EDITORIAL MUÑOZ, S. A. *Armas:* A. SOUTO ALABARCE

"Vieiros" editabase en México; era unha publicación do Padroado da Cultura Galega de México. Eran os seus directores tres ourensáns, Luís Soto, Carlos Velo e Florencio Delgado Gurriarán. O director artístico era Arturo Souto. Polo medio andaba tamén o Elixio Rodríguez. Débeselle a este o nome da revista. Contabame Luís Soto que o Elixio propuxera o nome de "Vieiros", porque era un topónimo que os unía a tódolos tres -Luís Soto, Carlos Velo e el mesmo-, por teren nado nas terras de Celanova.